

אפרים א. ליסיצקי / רב רפאל יוסיל

— „בני” — בתמו יאמר לו — „יש תרופה.
תקון תוכל באדרתה היותרת:
התירה שרוליה והוציאם
והיתה לה „ריטונדה” לתפארת.

„יקרע זוג שרולים מאדרת
ואל זוג חבור אל — נטוש, בני, קטטה,
השלימה עם זוגתה, ויהי רצון
שתזכה לתפואר לה „ריטונדה” אתה!”

ב
וזכור אותו רב רפאל יוסיל
לטוב גם לי, כי יעמד לישיעי
בצר לי, תוך המרחץ, בדין רותחים
כי ידונני סבי ביום ששי.

בערב יום בו נחלצו רשעים
מגיהנם, ופרענותם פסקה,
לי הוכן גיהנם: המרחץ, סבי
לתוכו יסחבני אז בחזקה.

דין מלקות ידונני בו ראשונה,
כי יעלני עלית האצטבה
במדור־ההכל תוכו, ומתחני,
כנדון לקבלת דין, על גבה.

והלכה ילקה באגדת זרדים
קטן־גופי מלקות, לא ארבעים חסר
ודין חנק ספות על דינן
במתנק שם הגל לי אוסר.

אתפרפרה אינ־אונים בהוסרי
במלקות ובמתנק כתמם
ותמם אזעקה — וקול זעקתי,
חנקו הגל, צרוד ומעמם.

והון לא יאמר סבי: גם דין רותחים
בגופי יעש עד אם כליל גקה —
ורותחים ממם: הטל תוכם ביצה
וכרגע תוציאנה מהם שלוקה!

את בשרי, רבת הלכה ויצלה,
ימרק היטב בחדר־הרחץ
ברותחים שאובי דלי, ואני כם סולד,
לי טעמם כמכנה עלי מחץ!

אגתר מקאב וקולי אתן
בזעקה, לא יצרידה, לא יעמה

מי חולם חלום רע לפתחו ישכים
וספרו לו בקול פעום רעדה,
ופתרו לו לטובה, ובצאתו —
ורוחו, נפלה עליו מעודדה.

את חסדו ימשך למשגעי קריה
יציצו בו ככמהים ופטריות,
ברחובות, יומם, שוטטים, ולילה
מסתופפים בבתי־כנסיות.

כי יפגע קנדם נחרה במשגע
ופצר בו לרחם זה לא־רחם!
ולעתים יפקד עזי שומעי לקחו
לחטא המשגעים מלכלוכם,

ויצודדום וסחבום לבית־מרחץ
עד יתנו קול בצוחה, כנסחבים
לשחיטה שם, ורחצום וחלפו
בלואיהם במלבושים מנדבים.

כי ישמע: נפל ריב בין איש ואשתו
ושחרם וביניהם שלום ישם —
תחנונים כם ידבר ולא יוזו
עד זה לזו יעשו מפסידים.

ומעשה בפלוגי קט באשתו
בטרם יעברו עליהם שבעה
ימי משוש כלולות — חרה אפו
בחזנתו, כי עקבו, ויריבה.

לשכנם דרש רב רפאל יוסיל
כי נודע לו דבר ריבם, ודברים
עם פלוני לקח, רכות בו ידבר
ובקולו המית רחמים נכמרים:

„אל, בני, נטוש הריב! הערות דבר
באשתך מצאתי?” — „לא כי” — ענה —
„אך ערות דבר באביה, רבי,
כי חסר את הבטיח תת בנדנה:

„ריטונדה” תת הבטיח, ואדרת
תחתיה נתן לה, והיא החרישה!”
אף אמנם חיט היה מלפנים,
אך עשה בכלי גבר לא כלי אשה —

וישא־לנו: „בני, מה טיב זה מלבוש
הבטיח תת, נקבת שמו „ריטונדה”?
— „זה מלבוש עליון עשוי בלי שרולים
לצבי ולתפארה אשה עונדה.”

א

בנעוריו חיט היה: לעבודה
מתורה הוצא בעודנו נער,
וצערה תורתו: קריאת סדור,
בתפלה בו לאלוה נפשו יער.

ואחד יום — והוא אז בעל אשה —
ויגמר אמר: יפרש מעבודה
לתורה, תורה ילמד, לתלמודה
יתמכר בכל נפשו, מלא מאדה.

[אח"כ 1234567]

נאותה אשתו לו ואת צוארה
בעל פרנסה שמה — הקנה בעלה
חצי שכר תורה לה — ונטוש מלאכתו
וישב על התורה יום ולילה.

נאותו לו למדני בית־המדרש,
כי פצר כם, ויקצבו לו שעות
לשעור למוד נדבו לו: זה פרשה
בחמש, וזה פרק במשניות,

[אוצר החכמה]

זה דף במדרש וזה דף בגמרא —
ספות יום על יום וליל על ליל, לא ימיש
מבית־המדרש — קשה לו תלמודו,
אך ברזל חפצו, יפלת צור חלמיש!

בנקוף שנות עמל סמכו להוראה
רב יוסילי הגאון, רב העיר הוא,
וראשי קהלה סמוכה כתב־רבנות
הביאו לו ולקבלו בו הפצירה.

אך מאן היות רב: תורתו יפרס
לאחיו בני־מינו, פשוטי־המון,
לחיט, סנדלה, נפת, חוטב עצים
ושואב מים, אצלם היה אמן.

לאגף בית־המדרש לו הקצוהו
אז יפרש, תורה ילמד בו, ותורה
ילמד בו לאחיו בני־מינו
כם דבק, יאצל למו את מאורה.

מאורה יאצל למו במאור פנים
בו נקרן זך לב נאצל, ורעף
את אמרי פיו, כרעף צרי רפאות,
למו נגוע יחשף לו נגעי.

את דכא ושפל רוח פקד ופקד
בדבר אל ישפן אתם, יעניק ברכה
למו קשה יום, ללבב נואש — תקנה,
ונחם — למו נפש נאנחה.

ההבל עוד — ורב רפאל יוסיל
אל סבי יחרד, כי שמע שמעה,

ופצר בו: „אי, רחמים תעורר
על נכדך, ובצוננים לו ערב
את רותחי דליך — גם אל יתברך
למדת-דין את רחמים מצרף!“

וסבי לו יענה — אין מסרבים
לרב רפאל יוסיל הצנוע! —
והפשיר רותחיו לי — ובכה את חסדו
לי יט בכל יום ששי בשבוע.

גם אל מאז לא אחת ידונני
ברותחים, לי מלא תיורה מנה,
אשוע, סולד בם, ובשועי נדמה:
קול רב רפאל יוסיל אאזינה:

¹²³⁴⁵⁶⁷רחא

„אב רחמן, הפשירה לו רותחך,
אי, רחמים לדין וזכות לחובה
נא צרף לו!“ ולשמע צתירתו
אתעודד ואקו לישועה קרובה.

ג

וברוך אותו רב רפאל יוסיל,
מצילי מדין רותחי סבי, שפותים
במרחץ ביום ששי לי, בשגם
לטובה פתר לי חלום-בעותים.

ולא על עצמי זה החלום חלמתי —
על אחר, חבר לי, חבר-נעורים,
מאז נודענו איש לאחיו שנינו
בקשר אחיה ורעות קשורים*.

תלמידים שנינו ב„חדר רב יוסיל“,
בית-מדרש שפנו, פרוזדור הוא לשיבה,
ושנינו שקודים ללמוד בו גמרא,
רב יוסיל יסל לנו בה גתיבה.

יום שנינו חוזרים על ה„שעור“
ומכינים „שעור“ חדש, נעזרים
איש ברעהו, ועם ערב פורשים
לאגף בית-המדרש, פנת-סתרים,

נשוחחה בו יחד, בסוד שיח
לבבות עורגים ונפשות הומות,
נשוחחה אף בחלום בקהיץ,
בהיות גם שנינו בעלי חלומות.

* הערת המערכת: המשורר מתכוון לחבר
י. ד. ברקוביץ.

נפליגה בחלומנו אל גוף טמיר
בו שפונים במטמונים אוצרות-פלאים,
וברית כרתנו לחלוק בינינו
האוצר נחשוף בו לחצאים.

ואותו בית-המדרש בו למדנו
יתארו נהר, גדולים וקטנים,
בהיות ימי-הקץ הנחמים,
ברחיצה ובשחיה בו מתהנים.

גם שנינו בקהל רוחציו, שנינו
בו נשפיל יד ורגל שחות כשורה,
אם כי לא רב החיל אשר נעש
בשחיה, סגיה היא מאד חמורה!

ואחד ליל חלמתי: שנינו שוחים
בנהר, צפו זיו קזיו פז קלל,
ופתאם וחברי טבל טבילה
וטרם יעל — במצולה צלל!

זמן-מה גזיתו תאדים במצולה
ואולם מדי תצמיק בשקעה
תטשטש ותעלם ואיננה! —
ואיקץ, עד אם אתן קול בזעקה.

בנדודי שנה שאר שעות הלילה
על ערשי ההתפקתי, לפות רעד,
ואשפים קום עם שחר ואחפז
לרב רפאל יוסיל, מהיר צעד.

פקדתי באגף בית-מדרשו,
במנין-הנתיקים אף זה כלה
תפלתו בו, וחלומי לו ספרתי,
וקולי שח מעצר דמע עלע.

„הרגע, בני!“ — לי נענה, וקולו
מדברו ינעים בנעימת חבה —
„חלום טוב, בני, חזיתי, זה חלומך
אך טוב וחסד לחברך נבא.

„כי מים סמן ברכה הם, לברכה
חברך זה יהי, וגם משולה
למים תורה — במצולתה יצלל
והעלה מתוכה פניני-סגולה.

„ואולם זה היום, בני, חברך
מרחצה בתוך הנהר מנצה!
אל יחנכם, וצלכם על ימינכם
תורתו, היא תשמרכם מכל רעה.“

ואותו יום חברי זה תובעני
לרחיצה, שבעתים עליו תקפה
תאותו לה, בכח טמיר מושכו
הנהר! — ואסובבו בעקבה:

עודנו נער מקרא ספרים עברים
לבבו לקח, בלעם כבכורות,
מהם, בשיחת רעים כי נשוחח,
יטפר לי נפלאות ונצורות.

ולפני ימים מספר בשורה טובה
בשרני, שש כמוצא אוצר-גנוזים:
נתגלגל לו למקרא ספר פלאי,
מאז ישחרו, „עמק הארזים“.

בספר זה הערמתי להסיח
את דעתו מרחיצה, שאלתי: מה הן
עלילות מפלאות זה ספר פלאי?
יספרן לי לאשרן ואדען!

פתחתי צנור טמיר בתוך נפשו
ויקר מתוך פיו, מאין הפוגות
עלילות מני קדם — המית לבו
בקולו תהמה ועיניו נוגות.

בעלילות מני קדם לי יספר
הבליעו את מעיניו ואת חושיו
עד תתם שעת הפסקת למודנו
וללמוד מחצית-יום שגיה נושב.

ואולם נהר יתאר גם הפורר
בו דר חברי, ובטרם פנה
היום, כי ארף, ככלות למודנו
יש יסור שם לרחיצה מסכנה!

נלוימי לו על ככה בתשובתו
הביתה לפנות ערב ואתמהמה
בביתו, כהרבותי שיחה עמו
עד עברה הסכנה: שקעה חמה!

חלומות הולכים אחר פה — טוב פתר
פה קדוש את חלומי לי: לברכה
חברי היה, רבות פניני-סגולה
העלתן ממצולה תוכה שחה —

מצולת תורה גם מצולת ספרות,
מאור התורה מנבכייה יהל —
ואולי בזכות רב רפאל יוסיל
נתקנים בנו סופר בישראל!